

פתח דבר

בעזתי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת דברים – שבת חזון הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון רעט), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ואף עברו עריכה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו על-אתר או בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ע"פ תקנת כ"ק אדמו"ר זיע"א להוסיף בלימוד התורה בענייני בית-הבחירה ובפרט בימי בין-המצרים (וראה בזה לקו"ש חי"ח ע' 411 ואילך) – הצגנו במדור 'חדושי-סוגיות' ביאור בשיטות חז"ל בגדרי קדושת ירושלים והמקדש.

ויה"ר שע"י העסק בתורת הבית שע"ז הרי "כאילו אתם בונים אותו" (תנחומא צו, יד), נזכה בקרוב ממש לבנין בית המקדש כפשוטו בגשמיות ע"י משיח צדקנו, ויהפכו ימים אלו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים" (זכרי' ח, יט).

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות האחים
הרה"ח הרה"ת **ישראל אפרים מנשה שי'**
והרה"ח הרה"ת **יוסף משה שי'**
וכל בני משפחתם שיחיו
זאיאנץ
להצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות

יוצא לאור על ידי

מכון אור החסידות

United States

1469 President st.

Brooklyn, NY 11213

oh@chasidus.net

718-880-8416

ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 60840

טלפון: 03-960-4832

פקס: 03-960-7370

נדפס באדיבות

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237

718-628-6700

תוכן העניינים

ה . . . . . **מקרא אני דורש**
יבאר הכרח רש"י לפרש "על מה שהמרו בים סוף בבואם לים סוף כו' וכן בנסעם מתוך הים" שהוא מדויק ל' הכתוב "מול סוף", ויבאר דב"וכן בנסעם" כו' כוונתו למ"ש בפר' בשלה דמשה "הסיען בעל כרחן".
(ע"פ לקוטי שיחות ח"ד ע' 6 בהערה)

ח . . . . . **פנינים – עיונים וביאורים קצרים**

ט . . . . . **יינה של תורה**
"מפי עצמו אמרו": המעלות המיוחדות דמשנה-תורה, והשבתות דבין המצרים ירידה לכאורה בתורה מדור לדור – ובפנימיות היא עליה / העיקר הוא העסק בענייני העולם ע"פ התורה / שבת למעלה מגלות וחורבן / חטא עץ הדעת לא השפיע על שבת בראשית / "מה שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאד".
(ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1087 ואילך)

יד . . . . . **פנינים – דרוש ואגדה**

טו . . . . . **חדושי סוגיות**
שיטות חז"ל בגדרי קדושת ירושלים והמקדש – ידייק בחילוקי הלשונות בזה בין הש"ס והזהר / ידייק עוד בהא דבש"ס מיירי דוקא בחיובי הגברא שבזה וגם נקט בל' "מקודש ממנו", משא"כ בזהר / יחקור בגדר התחלקות המקומות אי חלות דמקום אחד תלו' בחבירו או לאו, ויסיק דבזה איפליגו לשונות חז"ל הנ"ל.
(ע"פ לקוטי שיחות חלק לא ע' 149 ואילך)

כא . . . . . **תורת חיים**
אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בענין חזון הבטחון בהשי"ת.

כד . . . . . **דרכי החסידות**
לקט אגרות-קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בענין הצורך בהכרת עצמו.

מקרא אני דורש

מול סוף

יבאר הכרח רש"י לפרש "על מה שהמרו בים סוף בבואם לים סוף כו' וכן בנסעם מתוך הים" שהוא מדיוק ל' הכתוב "מול סוף", ויבאר דב"וכן בנסעם" כו' כוונתו למ"ש בפר' בשלח דמשה "הסייען בעל כרחך"

א. בריש פרשתנו: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן, במדבר, בערבה, מול סוף, בין פארן ובין תופל, ולבן וחצרות ודי זהב".

ומפרש רש"י, ש"מנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן", אלא ש"סתם את הדברים והזכירן ברמז, מפני כבודן של ישראל".

ולאחר מכן מפרט רש"י כיצד כל תיבה בכתוב רומזת למקום אחר שבו הכעיסו לפני המקום;

וב"מול סוף" – מפרש וז"ל: "על מה שהמרו בים סוף: בבואם לים סוף, שאמרו 'המבלי אין קברים במצרים', וכן בנסעם מתוך הים, שנאמר 'וימרו על ים בים סוף', כדאיתא בערכין".

והנה ידועה דרכו של רש"י בפירושו עה"ת, שהכל צריך להיות מבוסס ב"פשוטו של מקרא"; ובנידון דידן צריך ביאור:

זה שהמרו "בבואם לים סוף" – מפורש הוא בפרשת בשלח (יד, יא), שכאשר ראו ישראל את מצרים ורדפים אחריהם נתבהלו והתריסו כלפי משה: "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר, מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים";

אך זה שהמרו "בנסעם מתוך הים" – היכן מצינו זה ב"פשוטו של מקרא"?

ב. והנה במס' ערכין (טו, א – שמצייין רש"י כאן) איתא, שגם לאחרי קריעת הים עדיין היו לבני ישראל ספיקות באמונה, ואמרו: "כשם שאנו עולים מצד אחד, כך מצריים עולים מצד אחר". [ואז אמר הקב"ה ל"שרו של ים" שיפלוט את גופות המצריים ליבשה, כדי להוכיח לישראל שאכן מתו מצריים – ועל זה נאמר (בשלה יד, ל) "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"].

אבל קשה לומר שזו היא כוונתו של רש"י, כיון שבסיפור קריעת הים – לא הביא רש"י דרשה זו; ואם נתכוון כאן לחדש דבר זה – היה צריך לפרש דרשה זו להלומד שאינו יודע מכל הענין!

[ואמנם, בפירושו רש"י בתהלים (קו, ז), על הכתוב שמביא כאן, "וימרו על ים בים סוף", העתיק דרשה זו, וז"ל: "היו מקטני אמנה. אמרו כשם שאנו עולים מכאן מצד זה, אף המצריים עולים מצד אחר ויבואו אחרינו, עד שרמז הקב"ה לים והקיאם ליבשה. אז "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", לפיכך "ויאמינו בה"; אבל מתחלה לא האמינו. מצאתי".

ואם כן, אפשר לומר שכאשר רש"י מצייין כאן להכתוב בתהלים, כוונתו שהתלמיד יעיין גם בפירושו על הכתוב שם, ולכן לא הוצרך לפרש כאן; אך דוחק הוא, כמובן, ובפרט שגם שם מסיים רש"י בלשון "מצאתי", המורה שהוא דבר חידוש כו' ולא "פשוטו של מקרא" ממש].

ואדרבה – כד דייקת בדברי רש"י בפ' בשלח, נראה שהוא שולל דרשה זו: רש"י כותב שם "וירא ישראל את מצרים מת – שפלטן הים על שפתו, כדי שלא יאמרו ישראל: כשם שאנו עולים מצד זה, כך הם עולין מצד אחר רחוק ממנו וירדפו אחרינו". הרי שרש"י דייק שהחשש היה "שלא יאמרו ישראל" בעתיד – אבל לא שכבר אמרו כן בפועל!

ג. והנראה לבאר, שכוונת רש"י היא למה שהוא עצמו כתב כבר (בשלה טו, כב): על הפסוק "ויסע משה את ישראל מים סוף", מפרש רש"י: "הסיען בעל כרחם, שעטרו מצרים את סוסייהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות, והיו ישראל מוצאין אותם בים, וגדולה היתה ביזת הים מביזת מצרים. . לפיכך הוצרך להסיען בעל כרחם". וזהו איפוא כוונתו כאן, שהמרו "בנסעם מתוך הים" – שלא רצו לנסוע משם (עד שהכריח אותם משה), וזה נחשב להם לחטא. אמנם מעתה צריך להבין – לאידך גיסא:

לפי הסברה זו, שכוונת רש"י באומרו שהמרו "בנסעם מתוך הים" היא למה שכתב כבר בפ' בשלח – למה הוצרך להביא ראיה מהכתוב בתהלים ("וימרו על ים בים סוף")?

לקראת שבת

ז

ואכן, בשאר החטאים שמפרש רש"י בפסוק דידן, אינו מביא בכלל ראייה לדבריו, כיון שסומך על התלמיד שזוכר את סיפור החטא כמו שהוא מפורש במקומו בתורה (וכגון: על תיבת "וחצרות" כותב רש"י "במחלוקתו של קורח" – ותו לא);

ומה נשתנה כאן שרש"י (אינו סומך על מה שכתב כבר בפ' בשלח, אלא) נדרש להביא ממרחק לחמו – מס' תהלים ?!

ד. אך הביאור – ובפשטות:

אמנם רש"י כבר פירש בפ' בשלח שמשעה הסיע את ישראל בעל כרחם, אבל עדיין אינו מוכרח שזה שלא רצו לנסוע מתחילה נחשב להם לחטא.

יתירה מזו:

הרי בכתוב כאן נאמר רק "מול סוף", שמזה ילפינן שהיה איזה חטא בים סוף; אמנם, לצורך פירוש הכתוב אין הכרח לחדש שהיו שני חטאים בים סוף (ואכן, ראה תרגום יונתן בן עוזיאל ותרגום ירושלמי שהזכירו בענין ים סוף רק חטא אחד) – ולכאורה, די ומספיק בחטא הראשון שהזכיר רש"י בענין זה ("בבואם לים סוף, שאמרו המבלי אין קברים במצרים")!

וי"ל, שרש"י למד זה מהדיוק "מול סוף", שפירושו הפשוט – נגד ים סוף; וכיון שלא פירש באיזה צד – יש לומר שהכוונה היא לכל צד, היינו לשני הצדדים, הן בבואם לים והן בנסעם.

אך כיון שאין זה פשוט כ"כ – לכן מוסיף רש"י ומביא ראייה מהכתוב בתהלים, שמאריכות הלשון שם מובן (כמו שפירשו בערכין) שהיו בים סוף שני חטאים, מדכתיב "וימרו – א) על ים ב) בים סוף".

ובפרטיות:

א) "וימרו על ים" – "ים" סתם – בני ישראל ראו את הים עומד בדרכם, ונתבהלו עד שהתריסו "המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר"; ולענין זה אין נפקא מינה איזה ים בדיוק היה זה, אלא עצם מציאות של ים המעכב.

ב) "בים סוף" – בני ישראל ראו את "ים סוף" מלא בתכשיטים ואבנים טובות, ולא רצו ללכת ממנו למרות ציווי הקב"ה; ולענין זה מתאימה ההדגשה "בים סוף" דוקא, שדוקא בו היו אבנים טובות ורכוש גדול, מה שאין כן בכל ים סתם.

התורה על השבעים לשון, היתה ע"י שיפרש
מרע"ה בעצמו את התורה לשבעים לשון בפני
כל ישראל.

(לקו"ש חל"ו ע" 38)

שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה

ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר
חדש באחד לחדש דבר משה אל בני
ישראל גוי

מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה

(א, ג ובפרש"י)

ולכאו' צ"ע, שהרי מאז שהוציא מרע"ה
את בני ישראל ממצרים, מצינו פעמים רבות
שנתן להם דברי תוכחה, ומהו שכתב רש"י
ש"לא הוכיחן אלא סמוך למיתה"?

וי"ל, דנשתנו דברי התוכחה שבפרשתינו
ממה שהוכיחם משה לפני כן.

דהנה, בכל הפעמים שהוכיחם לפני"ז הי'
זה בשעת מעשה, ולכן לא היתה זו תוכחה
גרידא, כ"א גם ע"מ לאפרושי מאיסורא
וכיו"ב.

משא"כ בנדו"ד, שהיתה התוכחה על כל
המאורעות הרבים שאירעו במדבר, ולא על
חטא שחטאו בו עכשיו, ובפרט שהדברים
נאמרו לא לחוטאים עצמם כ"א בפני בניהם.

וא"כ היו הדברים דברי תוכחה בלבד,
שע"ז כתב רש"י ש"לא הוכיחן אלא סמוך
למיתה".

(התוועדיות תשמ"ז ח"ד ע" 176)

קדושת התורה בשבעים לשון

ויהי בארבעים שנה... הואיל משה
באר את התורה הזאת לאמר

בשבעים לשון פירשה להם

(דברים א, ג ובפרש"י)

ולכאו' הדבר צ"ע, לשם מה הוצרך משה
לפרש את התורה לישראל בשבעים לשון?

יש שכתבו ש"מפני שראה משה רבינו ע"ה
שישראל יגלו לבין שבעים אומות, לפיכך באר
אותה בשבעים לשון שבאיזה מקום שישראל
יבואו ילמדו באותו לשון" (הובא באמרי שפר
לפרש"י תבא כז, ח).

אך אין בזה ישוב לזה שהוצרך משה
בעצמו ללמדה לכל ישראל בשבעים לשון,
בעוד שרובם ככולם לא הבינו את הלשונות
בהם פירש התורה. ודוחק לומר שכ"ז הוא
עבור הדורות הבאים, כשיגלו לבין האומות,
שהרי היו יכולים לתרגמה לאחר זמן, ולא ע"י
משה דוקא.

ויש לחדש, שבזה נפעל שתהי' חלות גדר
תורה גם בלימוד התורה בשבעים לשון.
דבלעדי זאת יש מקום לומר, שכיון שניתנה
תורה בלשון הקודש, הרי אין קדושת התורה,
וגדר לימוד התורה, חלים כשלומד עניני
התורה בלשונות אחרים.

ולכן הי' צריך פעולה מיוחדת בחידוש
קדושת התורה גם בשבעים לשון (ונפק"מ
להלכה בזה – האיסור לדבר דב"ת בשאר
לשון כשהוא ערום; חיוב ברכת התורה
כשמדבר בשאר לשון. ועוד).

וכיון שנתנת התורה לישראל היתה ע"י
מרע"ה, הרי גם פעולת ענין זה, דחלות קדושת

“מפי עצמו אמרו”: המעלות המיוחדות דמשנה-תורה, והשבתות דבין המצרים

ירידה לכאורה בתורה מדור לדור – ובפנימיות היא עליה / העיקר הוא העסק בענייני העולם
ע”פ התורה / שבת למעלה מגלות וחורבן / חטא עץ הדעת לא השפיע על שבת בראשית / “מה
שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאד כו”

איתא במסכת מגילה¹ אודות ספר דברים ש”משה מפי עצמו אמרו”, וכתבו התוספות²:
“וברוח הקודש”. והיינו שנשתנה משנה-תורה משאר חומשי-תורה, בזה שהוא נכתב
באופן של “מפי עצמו”.

דעת לנבון נקל שח”ו וח”ו לומר שמשה כתבו מעצמו ואי”ז מלמעלה כביכול, וכפס”ד
הרמב”ם³ ש”האומר שאין התורה מעם ה’, אפילו פסוק אחד, אפילו תיבה אחת, אם אמר
משה אמרו מפי עצמו – הרי זה כופר בתורה”, וכ”ש וק”ו ספר שלם בתורה. ומאידך ישנו
חילוק ברור בין משנה-תורה ש”מפי עצמו אמרו” לד’ הספרים הראשונים.

והוא ע”פ הידוע אשר ברוח-הקודש יש כו”כ מדריגות. דאודות נבואת משה בכלל
נאמר⁴ “ולא קם עוד נביא בישראל כמשה אשר ידעו ה’ פנים אל פנים” דאין נבואה

-
1. לא, ב.
  2. ד”ה משה מעצמו אמרו.
  3. הל’ תשובה פ”ג ה”ח.
  4. דברים לד, י.

מעלה גדולה מזו, וכל דבריו ברוה"ק. אלא דשאר כל הספרים אף שגם הם נמסרו ע"י משה – אמנם, משה מסרם בתורת שליח⁵. אבל ספר דברים נכתב כאילו נאמר מפיו של משה, וכמאמר "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה"⁶. [משום כך יכול היה משה לומר "ונתתי מטר גו' ונתתי עשב גו'" – כיון שהשכינה היא שדיברה מגרונו].

ועד"ז הוא גם בחידושי התורה שנתגלו אלינו ע"י התנאים והאמוראים, ותלמידי החכמים שבכל דור ודור – שכל אלו נקראו על-שמו של משה – דעל חידושים אלו נאמר "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני"⁸, שחידושים אלו ניתנו למשה מפי הגבורה, וה"ה בגדר דבר ה' ממש⁹, אלא שנתלכשו השגות אלו בחכמתם והבנתם – והם שגילו אותם¹⁰.

עוד זאת בענין הדמיון בין ספר דברים לחידושי ה"תלמיד ותיק": ספר משנה-תורה אין בו רק חידושי דברים, אלא גם חזרה על הספרים הקודמים והוספה בהם, אשר בספר זה נתחדשו כו"כ הלכות שנזכרו כבר בכללות בספרים הקודמים. והיינו, שע"י הלימוד בספר דברים מתוסף גם בהבנת החומשים הקודמים. וכך-הוא גם בחידושי התורה שנתגלו במשך הדורות, שלא זו בלבד שיש בהם חידושים שלא היו באתגליא עד ימיהם, הנה מעלה יתירה בהם אשר על-ידם מתבארים ומתבהרים דברי הקדמונים.

[וכיוצא בזה הוא להיפך, וכמו בתקנות שנתחדשו בכל דור ע"י "אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא"¹¹ – שבהעדר שמירתם נחסר לא רק בגוף התקנות עצמם (שהם גם "דבר ה'") אלא גם בכל דברי התורה הזאת¹²].

5. ורק "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום. ועל שאר תרי"א מצוות התורה נאמר "תורה צוה לנו משה" (תורה בגימ' תרי"א). כמבואר במכות כג, סע"ב ואילך.

6. להעיר מזח"ג רלב, א. שם ז, א. רסה, סע"א. שמו"ר פ"ג, טו. ויק"ר פ"ב, ג. מכילתא שמות יח, יט.

7. דברים יא יד-טו. וראה לקוטי-תורה לאדמו"ר הזקן בחוקותי ג, א.

8. ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב, ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ט. פ"ה, ח. שו"ת רד"ך בית ה חדר ג. תורת העולה ח"ג, פנ"ה. הקדמת הש"ך עה"ת. אור-תורה (להרב המגיד ממעזריטש) ר"פ תולדות. אגרת-הקודש (שבסוף ס' התניא) קונטרס-אחרון ד"ה להבין פרטי ההלכות.

9. ראה בכס"מ ה' תשובה שם שמביא מהגמ' (סנהדרין צט, א) "שאפי' אומר כל התורה מן השמים חרץ מפסוק זה שלא אמרו הקב"ה אלא משה מפי עצמו זהו כי דבר ה' בזה, ואפילו אמר כל התורה מן השמים חרץ מדקדוק זה, מק"ו זה, מג"ש זו, זהו כי דבר ה' בזה. ומדקאמר הכא "ק"ר" ו"גז"ש" אלמא לא שניא כופר בתורה שבכתב לא שניא כופר בתושבע"פ, בכלל האומר אין תורה מן השמים הוא". והיינו, שהכפירה בהא דכל שמועות דרבנן נאמרו למשה מסיני – היא באותו הגדר ד"אומר כו' לא אמרו משה".

10. ומובן שיש כמה חילוקים באופני ההתלבשות, אך זאת אחת אשר הכל הוא "דבר הוי' ממש".

11. ת"ז תס"ט (קיד, א). וראה ב"ר פנ"ו, ז.

12. וכה הם דברי המכילתא עה"פ (שמות יד, לא) "ויאמינו בה' ובמשה עבדו": "אם במשה האמינו, ק"ו בה' – ? בא זה ללמדך, שכל מי שמאמין ברועה נאמן כאילו מאמין במאמר מי שאמר והיה העולם. כיוצא בדבר אתה אומר "וידבר העם באלקים ובמשה" אם באלקים דברו ק"ו במשה? – אלא זה בא ללמדך שכל מי שמדבר ברועה נאמן, כאילו מדבר במי שאמר והיה העולם".

לקראת שבת

יא

"ויהי בארבעים שנה וגו' דיבר משה אל בני ישראל"¹³, דמשנה-התורה נאמר בסוף המ' שנה קודם הכניסה לארץ. עפ"ז אפשר לבאר מהותו של ספר דברים, ש"מפי עצמו אמרו":

בשעה שהיו בני" במדבר, מוקפים בענני הכבוד, ניזונים מלחם מן השמים וממים מבארה של מרים, היו לבם ומוחם בדרגה גבוהה עד מאוד, והיו "כלי מוכשר" לקבל את דברי התורה כפי שהם בלא התלבשות במשה. ואמנם, כשעמדו להכנס ל"ארץ נושבת" ולעסוק במצוות התלויות בארץ, מלאכות דזריעה וחרישה ושאר המלאכות המנויות במשנה (תנא סידורא דפת נקט) – כאן לא היה ביכולתם לקבל את התורה בעצמם מפי הגבורה (באמצעות משה), והייתה התורה חייבת לבוא בהתלבשות בפיו של משה ("מפי עצמו") ובפיהם של הנביאים והחכמים שאחריו.

ובזו הדרך יורדת התורה מדור לדור ומתלבשת עוד יותר בלבושים מלבושים שונים, דאינו דומה תורתם של ראשונים לתורתם של אחרונים – אף שהכל הוא דבר ה' ותורתו הק', וכולם מרועה אחד ניתנו.

ואמנם, חיסרון זה מעלה יש בו, ובהקדים:

ביאת ישראל לארץ ה"ה בכוונה מכוונת, ומשום כך יצאו ממצרים. והיינו, שעל-אף המעלות המיוחדות של "דור דעה" שהיה במדבר – הנה סוף-כל-סוף העיקר והתכלית היא הכניסה לארץ נושבת והעסק בענייני העולם כפי רצון ה'. (וכיוצא-בזה בירידה שבכל דור לגבי הדור שלפניו). והוא מה דאיתא במדרש¹⁴ שתכלית בריאת העולם היא מכיוון ש"נתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" – שיהיה התחתון והגשמי דירה ומשכן לו ית', שזה מתקיים בעיקר כשנמצאים בארץ נושבת ועוסקים בענייני העולם ע"פ התורה, ומשכינים אלוקות בגשמי; משא"כ כשנמצאים במדבר במעמד-ומצב של למעלה מדרכי הטבע.

וזהו סוד "טובה הארץ מאוד מאוד"¹⁵ – אשר המרגלים טענו שהירידה לארץ ישראל היא בבחי' הליכה למקום סכנה ברוחניות ("ארץ אוכלת יושביה"¹⁶), וע"ז השיבם כלב "טובה הארץ מאוד מאוד", ב' פעמים "מאוד" להורות על הגדלת והפלאת המעלה הנוראה הנקנית דוקא ע"י העסק בעניינים גשמיים כפי רצון ה'.

ואם-כן הוא בנוגע לכללות הכניסה לארץ, בוודאי שכן הוא גם בנוגע לתורתם של הבאים לארץ, שמעלה מיוחדת ישנה בתורה זו ד"מפי עצמו אמרו". דנוסף ע"ז שלא חסר במהות וקדושת תורה זו שום דבר (ח"ו) – עוד זאת מעלה יתירה בתורה זו, שהיא עוסקת

13. פרשתנו א, ג.

14. תנחומא נשא טז. (וראה שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו) ונתבאר בארוכה בתניא פל"ו.

15. במדבר יד, ז.

16. שם יג, לב.

לקראת שבת

בהוראות מעשיות כיצד להתנהג בארץ, ובמילא היא מדברת בעניינים חשובים מאוד: איך לעשות דירה לו ית' בתחתונים.

ובאותה הדרך מדור לדור, שככל שהדור נמוך יותר – כך חידושי התורה והגזירות דרבנן דאותו הדור באים ממקור נעלה יותר, באשר עניינם הוא להורות דרך כיצד להתנהג בענייני העולם דאותו הדור (שהוא נחות יותר, ובו ישנה יותר להכוונה העליונה ד"נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים). ודוקא ע"י קיום הוראות וציוויים אלו, דהדורות האחרונים זוכים להתקרב ולבוא לקיום היעוד וההתגלות האלוקית ד"לא יכנף עוד מוריק"17 בביאת המשיח.

***

יש ספר דברים נקרא תמיד בשבת שקודם ת"ב. ע"פ המבואר לעיל יובן הקשר והשייכות שבין ספר דברים לימי בין-המצרים:

קבלה בידינו מאבות החסידות שמעלתם של השבתות דשלשת השבועות גבהה מאוד למעלה, ובלשון המאור-ושמש¹⁸: "מה שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאוד כו". ובטעם הדבר פירש כ"ק אדמו"ר בעל צמח צדק נ"ע, ששבתות אלו הם בבחינת הקדמת רפואה למכה¹⁹.

שונה היא הרפואה הבאה אחר המכה לרפואה הקודמת למכה – דהרפואה הבאה להסיר המכה, כיון שהמכה קדמה לה, וע"י הרפואה רק סרה המכה, והרבה פעמים אף נשאר רושם. ואמנם כשאומרים שהרפואה קדמה למכה, היינו שמלכתחילה אין מכה, דמתגלה שבאמיתית מעולם לא היה מכה, שהרי עוד קודם להתחלתה כבר הייתה הרפואה²⁰!

ענין זה יובן ביותר בהביט אל שורש ומקור הדברים: שורש כל החטאים הוא חטא עץ הדעת²¹, החטא הלזה הביא חושך ו"לילה" לעולם. ועם זאת "ל"ו שעות שימשה אותה האורה", בשבת שלמחרתו לא היה שום חושך בעולם – כיון שבשבת אין אפי' רושם לעניינים של חטאים. וכמו שהוא בשבת הראשונה כ"ה בכל השבתות ובכל החטאים, אשר שבת הוא למעלה לגמרי מענין של חטא וחורבן.

17. ישעיה ל, כ. וראה תניא שם.

18. רמזי ביהמ"צ. וכיו"ב בכו"כ מספרי תלמידי הבעש"ט ותלמידיהם.

19. רשימות על מגילת איכה ע' 45 (אור-התורה לנ"ך ח"ב ע' א'צו).

20. וע"ד כל העומד ליפדות כפדוי דמי (ב"ק עז, ב).

21. ראה שבת קמו, רע"א. זח"א נב, ב. (נתבאר בארוכה בד"ה על כן יאמרו המושלים תרצ"א (ספר

המאמרים קונטרסים – לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע – ח"א)).

לקראת שבת

יג

וכן הוא גם בהלכה: שבתות בין-המצרים, כולל השבתות דתשעת-הימים, ועד לשבת שחל בו ת"ב עצמו, אסורים באבילות, ולא זו בלבד אלא שמצוה להתענג²² ולשמוח²³ בהם, כיון שלגביהם אין שום חורבן כלל.

ויתירה מזו: שבתות אלו דבין-המצרים, שעניינם הוא "רפואה הקודמת למכה" (כנ"ל מדברי הצ"צ), יש בהם מעלה גם לגבי שאר שבתות השנה, דכל שבתות השנה הם למעלה מחורבן סתם, ושבתות אלו לא רק שהם למעלה מחורבן, אלא עוד זאת שהם רפואה ותקנה לחורבן, אשר בהם מתגלה התוכן האמיתי והפנימי דהחורבן והגלות שאינו אלא הכנה לגאולה, וה"ה מעין דלעת"ל ("יום שכולו שבת") – שאז ייאמר²⁴ "אודך ה' כי אנפת בי" באשר אז יתגלה שורש הגלות ופנימיותו שאך טוב וחסד הוא.

וגם דבר זה מתבטא בהלכה למעשה, וכמעשה רב באמו"ר (כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן ז"ל – רבה של יקטרינאסלאוו) ששאלו א' שהיה נוהג ללבוש בשבת נעלי-בית, ואירעו אבל ר"ל, ושאל אם מותר ללבוש נעליים אלו בשבת של האבילות. ובאה התשובה שלא ילבשם כדי לא ליתן מקום לחשש אבילות בשבת. ומכאן שבשבתות אלו הזהירות מעניינים של אבילות היא עוד יותר מבכל השנה כולה!

וזהו הקשר המיוחד בין ספר דברים לימים שקודם ת"ב:

בחיצוניות נראה כי ישנה ירידה כביכול במעלתו של ספר דברים לגבי שאר ספרי התורה – אבל בפנימיות, אדרבה, גדלה מעלתו עד מאוד. וכ"ה גם בימים אלו שבחיצוניות נראים כעניינים של ירידה – אך באמת, (וזאת מתגלה בשבת) עניינם בעליה גדולה למעלה למעלה.

---

22. שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י, ובמג"א שם.

23. ראה טוש"ע סרמ"ב ונ"כ וש"נ.

24. ישעיה יב, א.

זכותן של ישראל

אלה הדברים גוי במדבר בערבה מול סוף
בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב
מנה כאן כל המקומות שהכעיסו כו' סתם
את הדברים כו' מפני כבודן של ישראל
(א, א ובפרי"י)

וי"ל ע"ד הרמז, שמפני כבודן של ישראל
נרמז בפסוק (ובפירושו רש"י כאן) גם לימוד
זכות על זה שהכעיסו לפניו בכל המקומות –
שהי' גם פרט מסויים שגרם להם לחטוא:

במדבר – דזה שאמרו "מי יתן מותנו גו"
(בשלח טז, ג) הי' מפני ששהו "במדבר הגדול
והנורא . . וצמאון אשר אין מים" (עקב ח, טו).
בערבה – דהחטא בשטים הי' מפני ששהו
במקום פריצות – ערבות מואב ש"זו [מואב]
שלא היתה צנועה פירסמה" (רש"י ד"ה מואב
וירא יט, לז).

מול סוף – שזה שהמרו על ים סוף הוא
מפני שבדרך הטבע לא הי' דרך לינצל. דמצד
אחד היו המצרים ומצד שני המים. פארן –
"על מה שעשו במדבר פארן ע"י המרגלים"
(רש"י) – דזה שחטאו בני ישראל הי' מפני זה
שהמרגלים הסיתו אותם, ולא מצ"ע.

תופל ולבן – "תפלו על המן שהוא לבן".
דזה שהתלוננו על המן הי' מפני שלא הי' בצבע
המאכל שטעם במן, וכדאיתא ביומא (עד, סע"ב
ופרש"י) ש"אינו רואה ואוכל" – "אכילת המן
טועם בו כל המינים ואינו רואה בו אלא מן".

חצרות – "במחלקותו של קורח" (רש"י) –
שזה שחטאו במחלוקת קרח הי' מפני שהסיתם
קרח, ולא מצ"ע. ודי זהב – ש"הוכיחן על העגל
שעשו בשביל רוב זהב שהי' להם" (רש"י), דזה
שחטאו בעגל הי' "בשביל רוב זהב שהי' להן".

(ע"פ לקוי"ש ח"י"ט עמ' 1 ואילך)

חיבת המן והכניסה לארץ ישראל

ידעתי כי מקנה רב לכם
(ג, יט)

בתפארת יהונתן (מטות לב, א) מקשה: "יש
לתת טעם למה דווקא לשני שבטים הללו הי'
מקנה רב"? ומתרץ ד"שני השבטים הללו
חיבבו את המן ולכך מקנה רב היה להם
מאשר הביאו ממצרים משא"כ שאר השבטים
דשחטו הבהמות ולא חיבבו את המן לאכלו
בכל פעם".

ויש לבאר דהא דחיבת המן גרמה לזה
שלא רצו ליכנס לארץ ישראל לא היתה רק
מצד זה שעיי"ז הי' להם מקנה רב, אלא הי'
בזה גם ענין עמוק יותר.

דנהג כל מאכל גשמי יש לו רק טעם אחד
ולכל היותר כמה טעמים, אך במן מצינו (יומא
ע"ה, א) "המן . . מוצאין בו כמה טעמים" ויתירה
מזו איתא שם "המן מתהפך לכמה טעמים",
שהי' בו טעמים הפכיים, כי המן הי' "לחם מן
השמים" (תהלים עח, כד) – לחם רוחני, ולכן לא
היו בו הגבלות גשמיות.

ומכיון שהיו מורגלים ב"לחם רוחני",
זה גרם להם שלא ירצו ליכנס לארץ ישראל,
כי בארץ יצטרכו לעסוק בענינים גשמיים
ו"ארציים", כמו לחרוש ולזרוע וכיו"ב. ורצו
להשאר בעבר הירדן ולהיות רועי צאן, כי אין
בעבודה זו טרדה דומה, ויכולים להיות תמיד
דבוקים בהקב"ה.

(ע"פ לקוי"ש ח"י"ט עמ' 14 ואילך)

חדושי סוגיות

שיטות חז"ל בגדר קדושת ירושלים והמקדש*

ידייק בחילוקי הלשונויות בזה בין הש"ס והזהר / ידייק עוד בהא דבש"ס מיירי דוקא בחיובי הגברא שבזה וגם נקט בל' "מקודש ממנו", משא"כ בזהר / יחקור בגדר התחלקות המקומות אי חלות דמקום אחד תלוי' בחבירו או לאו, ויסיק דבזה איפליגו לשונות חז"ל הנ"ל.

א.

ידייק בחילוקי הלשונויות בזה בין הש"ס והזהר

בדיני קדושת א"י ירושלים ומקדש כו' שנינו (כלים פ"א מ"ו¹), דעשר קדושות הן: עיירות המוקפות חומה, לפני מן החומה (ירושלים), הר הבית, החיל, עזרת נשים, עזרת ישראל, עזרת כהנים, בין האולם למזבח, ההיכל, קודש הקדשים. וכ"פ הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (פ"ז הי"ג ואילך²).

ונראה לחדש דמצינו לומר בגדר חילוקי חלות הקדושה ב' אופנים, ואיפליגו חז"ל בזה בין הש"ס והזהר.

(1) שם מ"ז ואילך. וראה ספרי זוטא קרוב (2) וראה מפרשי המשנה שם מ"ז ובסוף הפרק. לתחלתו. במדב"ר פ"ז, ח.

(* מובא בזה ע"פ תקנת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זיע"א להוסיף בימי בין המצרים בלימוד התורה בענייני בית הבחירה (וראה ע"ד תקנה זו ב'פתח דבר').

לקראת שבת

הנה, בזהר מציינו חלוקה אחרת לכאורה, וז"ל (ח"ג קסא, ב): (ישובא דעלמא . . אסחר [מקיף] לירושלם ו)ירושלם . . אסחרא להר הבית והר הבית אסחר לעזרות דישראל ואינן עזרות סחרן ללשכת הגזית דתמן סנהדרי גדולה יתבין כו' ולשכת הגזית אסחר למזבח והמזבח אסחר לבית האולם והאולם להיכל והיכל לבית קדש הקדשים דתמן שכינה שריא וכפרת וכרובים וארון.

וחזינן כאן כמה שינויים בזהר לגבי המשנה, וביניהם:

(א) בזהר לא נמנו ("עירות המוקפות חומה"), "החיל", "עזרת³ נשים⁴", "עזרת כהנים" ו"בין האולם למזבח".

(ב) לאיך נמנו שם "לשכת הגזית", "מזבח" ו"אולם" שלא נמנו במשנה.

[לענין "עזרת כהנים" ו"בין האולם למזבח" לכאורה י"ל החילוק, דלפי המשנה נכלל האולם בקדושת היכל⁵ דקדושת אולם והיכל חדא קדושא היא⁶, ולכן חשיב בפ"ע "עזרת כהנים" ו"בין האולם למזבח"; ובזהר קאי כהשיטה דאולם והיכל שתי קדושות⁶, וקדושת אולם ובין אולם למזבח חדא קדושה היא (יומא ש"ס⁷), ובמקום עזרת כהנים מנה מזבח שהי' עומד בעזרת כהנים.

אבל ביאור זה דחוק הוא, שהרי הלשון "מזבח" אינו מתיישב היטב לפ"ז – דאם כוונת הזהר לעזרת כהנים מדוע נקט (רק) "מזבח" העומד ש"ס].

גם יש לדייק בסדר דנקט בזהר: (א) דחשיב "לשכת הגזית" לאחר "עזרות דישראל", אף

(5) כמ"ש תהוי"ט כלים שם ד"ה ההיכל מקודש. וראה ספרי זוטא ובמדב"ר שם.

(6) ראה עירובין ב, א. יומא מד, ב. זבחים יד, א. נח, ב (ותוס' שם ד"ה קדושת). נט, א. ועוד.

(7) וראה רמב"ם בפיהמ"ש כלים שם מ"ט. רע"ב שם בסופו.

(8) אף דמזבח שאני משאר כלי שרת דהוי רצפה (זבחים כז, ב) בנין (ראה פרש"י שם). ולהעיר (דלדעת ר"י) קידש שלמה את כל הרצפה בקדושת מזבח (זבחים נט, סע"א ובפרש"י). ואכ"מ.

(9) ולהעיר גם מזהר שם (קעא, א) דחשיב "לשכות" אחר "עזרות".

(3) ובפרט שי"א שלדעת ר"א (יומא מד, ב) דהמעלות הן מן התורה ה"ז גם בחיל ועזרת נשים (פרש"י יומא שם ד"ה מעלות. ר"ש כלים שם מ"ט בסופה) – אף שלהלכה מעלות אלו (דחיל ועזרת נשים) הן מדרבנן, כמ"ש במפרשי המשנה כלים שם מ"ח. רמב"ם וראב"ד ה' ביהב"ח שם הט"ז – י"ד.

(4) אלא דבפשטות "עזרות דישראל" – לשון רבים (וכן לאח"ז "אינן עזרות") – כולל גם עזרת נשים (ואולי י"ל – עכ"פ בדוחק – גם עזרת כהנים⁸). ולהעיר מלשון הזהר שם קעא, א "עזרות" (סתם) ואינו מפרט "דישראל".

(א) ולהעיר שגם בש"ס ל' "עזרות" כולל לפעמים עזרת נשים עזרת ישראל (וחלק של) עזרת כהנים – ראה (לדוגמא) יומא יב, א (ובפרש"י). מגילה כז, א (ובפרש"י). פרש"י זבחים נג, טע"ב ד"ה רצועה. ועוד.

שגם בחצ"י (דלשכת הגזית) שבקודש¹⁰ הרי קדושתה היא לכאורה כקדושת העזרה¹¹ ולא יותר מזה¹².

(ב) יש גירסא בזהר¹³ "והאולם אסחר למזבח והמזבח אסחר להיכל", דחשיב מזבח לאחר האולם. וכבר הקשו ע"ז (מק"מ ס) – לאיזה מזבח הכוונה "אם מזבח זה הוא מזבח החיצון מאי קאמר והאולם למזבח והרי מזבח חיצון [הוא לפני ו]רחוק מהאולם כדתנן (מדות פ"ה מ"א) כ"ב אמה בין מזבח לאולם ואם נאמר שהוא מזבח פנימי מאי קאמר והמזבח אסחר להיכל הרי המזבח בתוך ההיכל הוא".

ב.

ידייק עוד בהא דבש"ם מיירי דוקא בחיובי הגברא שבזה

וגם נקט בל' "מקודש ממנו", משא"כ בזהר

והנראה בזה, דאיפליגו כאן בגדר הא דנתחלקה קדושת המקומות, ובהקדם ביאור שינויים יסודיים בין לשון הזהר ללשון המשנה:

(א) במשנה הלשון לגבי כ"א מהקדושות הוא "מקודש ממנו" (הר הבית מקודש ממנו, החיל מקודש ממנו, עזרת נשים מקודשת ממנו וכו'); ואילו בזהר הלשון הוא "אסחר ל..". (ירושלים . . אסחרא . . והר הבית אסחר לעזרות דישאל ואינן עזרות סחרן כו'). כלומר: במשנה מפורשת המעלה ב"קדושה" הנעלית לגבי זו שלמטה ממנה, ואילו בזהר מדגיש ההיפך – כיצד המדרגה (קדושה) התחתונה מקפת והיא "חיצונה" לזו שלמעלה ממנה¹⁴.

(ב) במשנה מפורשת קדושת כל מקום לגבי חיובי הגברא¹⁵ – הר הבית מקודשת ממנו

אבל צ"ב, איך מתאים זה שלשכת הגזית נחשבת "למקום גבוה פנימי" יותר [ובפרט דלפי פירוש הפירוש ד"סחרן" היינו שהיא "קדושה פנימה מקדושה", כמ"ש בהמשך דבריו (הובא לקמן הערה 14)] – עם זה שקדושת לשכת הגזית אינה יותר מקדושת העזרה.

(13) הובא במקדש מלך לזהר שם. וראה ניצוצי אורות שם.

(14) ראה אור החמה שם: וכל אותן סחרן הכא לא יחוייב שיהי' ממש סובב אלא הכוונה שהיא קדושה פנימה מקדושה כענין שיהי' דא מוחא לדא כו'.

(15) ראה פירוש המשניות להרמב"ם כלים שם מ"ו: בעבור שזכר מדריגות הטומאה כו'

10) רמב"ם הל' ביהב"ח ספ"ה (וש"נ).
11) ולכאורה דוחק לתרץ לשון הזהר "אינן עזרות סחרן ללשכת הגזית" ע"פ הנ"ל (הערה 4) ד"עזרות" כולל גם עזרת נשים.

12) באור החמה לזהר שם (קסא, ב) דמ"ש "עזרות סחרן" – "לאו דוקא, שהרי לשכת הגזית היתה כנוסה בהר הבית אלא מפני שהיתה ראוי להיות כלה מן העזרה ולכך הי' לה פתח לעזרה אלא מפני שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד לבד לכך היתה חול כדי שיוכלו הסנהדרין לישב אמנם היא פנימה לעזרה נידונית שהנשיא במקום המלך ובית דין היא בית דינו של מלך והיא רמז למקום גבוה פנימי לעזרה" (וראה גם המשך דברי הזהר שם).

לקראת שבת

שאינן זבים וזבות כו' נכנסים לשם, החיל מקודש ממנו שאין עו"כ וטמא מת נכנסים לשם כו', וכן בנוגע לשאר הקדושות – משא"כ בזהר מדובר ע"ד קדושת המקומות כמו שהם מצד עצמם.

ג.

יחקור בנדר התחלקות המקומות אי חלות במקום אחד תלוי' בחבירו או לאו, ויסיק דבזה איפליגו לשונות חז"ל הנ"ל

והנה, בגדר חלוקת המקומות הנ"ל, ויחס דיני הקדושה שמאחד לחבירו, מצינו לחקור אי גדר הדבר הוא שכל אחת מהן היא חלות קדושה שנתחדשה בפ"ע, עם דינים מיוחדים (התלויים בתוספת הקדושה כו'). או י"ל דחלויות הקדושה תלויות זו בזו, פירוש, דחלות קדושה התחתונה הוא "תוצאה" וסניף מחלות הקדושה שלמעלה ממנה; וכן להיפך – הקדושה התחתונה חלה על המקום מגדר היותו כעין הכנה לקדושה שלמעלה ממנה¹⁶.

ולדוגמא: קדושת ירושלים תלוי' בקדושת¹⁷ הר הבית וקדושת הר הבית (טפלה ו) תלוי' בקדושת עזרות דישאל, ועד"ז קדושת אולם תלוי' בקדושת ההיכל שלמעלה ממנה והיכל בקדה"ק¹⁸. ונפק"מ, כשבטלה הקדושה הנעלית יותר (קדושת היכל לדוגמא) – בטלה ממילא הקדושה¹⁹ שלמטה ממנה (אולם) וכיו"ב.

ונראה דזהו יסוד ההפרש בין הש"ס והזהר:

במשנה מדובר אודות כל אחת מהקדושות כענין בפ"ע, ולכן מודגש בעיקר הנפק"מ לגבי הגברא, שכ"א מהקדושות שונה מזו שלפני' לגבי דינים מסויימים; משא"כ בזהר כוונתו להדגיש את הקשר והתלות של הקדושות זו בזו, ולכן מדגיש בעיקר כיצד אחת מקפת את שלאחר' ומוקפת מזו שלפני'.

ולפי זה אתי שפיר הא דחשיב בזהר "ירושלם . . אסחרא להר הבית והר הבית אסחר לעזרות דישאל", ולא חשיב קדושת חיל ועזרת נשים – כי קדושת חיל ועזרת נשים אינן

בלי קדושה קלה (שלפני') – ועד"ז י"ל לאידך – או שתלויים זכ"ז גם לאחר שחלו הקדושות, או שזה נוגע רק לשלימות הקדושה שבכ"א. וראה לקמן בפנים. ואכ"מ.

17 ראה תור"ה מאי זבחים ס, ב ("זהו תימא לומר דהא ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימא". וראה שם בתוס' לפני"ז.

18 עיין רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ה.

19 או עכ"פ שלימות הקדושה, כנ"ל הערה 16.

לקח ג"כ במדריגות המקומות הטהורים אשר הם ג"כ מסיבות הסרת הטומאות כו'. ובספרי זוטא ובמדב"ר שם איתא: מכאן (מהדין דשילוח טמאין מג' מחנות) נתנו חכמים מחיצות ואמרו עשר קדושות הן כו'.

16 אלא ש"ל בזה בכמה אופנים: זה נוגע רק בתחלת הקדושה דא"פ להקדושה החמורה לחול

(ב כ"ה בפיהמ"ש לפנינו (לקח). ובהוצאת קאפח: עסק.

לקראת שבת

יט

משנות בקדושה שלמטה מהן – ואינן "מוסיפות" בקדושה שלמעלה מהן;

משא"כ ירושלים, הר הבית ועזרות דישראל כו' שהם בגדר קדושת ג' מחנות "מפתח ירושלים עד הר הבית כמחנה ישראל ומפתח הר הבית עד פתח העזרה כו' כמחנה לוי" ומפתח העזרה ולפנים מחנה שכינה" (ל' הרמב"ם שם פ"ז הי"א (פיהמ"ש כלים שם)²⁰), דקדושת מחנה ישראל תלוי' בקדושת מחנה לוי' וקדושת מחנה לוי' תלוי' בקדושת מחנה שכינה. ועד"ז תליא (לדעת הזהר) קדושת אולם (שבמחנה שכינה גופא)²¹ בקדושת היכל וקדושת היכל בקדושת קדה"ק²².

ד.

אמנם אי משום הא, דהזהר קאי בחלות הקדושה, עדיין לא נתיישב אמאי חשיב "לשכת הגזית" ו"מזבח" שאינם חלוקות בפ"ע בה(עשר) קדושות.

וגם קצת קשה לפרש שכוונת הזהר דכל הקדושות המנויות תלויות זב"ז, כי לכאורה לאו מילתא דפשיטא היא (ועכ"פ בנוגע לכל הקדושות)²³.

ולכן נראה לומר, דבזהר לא נחית כלל לה"ע(עשר) קדושות", ולא לגדר הקדושה שבמקומות אלו (שלכן לא נזכר שם בכלל לשון קדושה²⁴) כ"א לעצם החפצא דמקומות אלו, דירושלים והר הבית ועזרות הוי חלות ושם בפ"ע (מלבד ענין הקדושה שבהם), ובוזה נאמר בזהר ד"ירושלם . . אסחרא להר הבית והר הבית אסחר לעזרות דישראל כו", כלומר, דהשייכות והתלות דמקומות אלו אינו (רק) בענין הקדושה שבהם, אלא בשמם וגדרם המיוחד²⁵. ונמצא, דחלות שם הר הבית תלוי' בחפצא ד"עזרות דישראל", וכן בשאר המקומות דקא חשיב.

והשתא אתי שפיר הא דחשיב לשכת הגזית ומזבח, כי לשיטת הזהר הרי חלות שם עזרות תלוי בגדר לשכת הגזית "דתמן סנהדרי גדולה יתבין" (דמשמע שאין זה נתינת

(ד) וחללוה אוכלין ק"ק בהיכלג – ראה מכתבי תורה מכתב ו (נעתק בצפ"ע"נ עה"ת קרח יח, י). ועוד כיו"ב. וראה לקו"ש חכ"א ע' 253 ואילך ובהערות שם.

24) משא"כ בזהר להלן שם (קעא, א). ושם ליתא הר הבית, ועוד שינויים. ולהעיר מאור החמה שם ד"ה ארץ פרט. ואכ"מ.

25) ולכאורה בזה מדובר ברמב"ם שם פ"א ה"ה (ולא בדין וחלוקי קדושות שבהם). וכן משמע

ג) ראה ספרי קרח יח, י. זבחים טג, א. מנחות ה, טע"ב.

20) ומסיים (ועד"ז בפיה"מ מתוספתא): והחיל ועזרת הנשים מעלה יתירה בבית עולמים. – והוא מזבחים קטז, ב. (וש"נ). ספרי נשא ה, ג. וראה ספרי זוטא ובמדב"ר שם.

21) ראה אלי' רבה כלים שם מ"ט.

22) ראה רמב"ם שם פ"א ה"ה: ושלשתן נקראין היכל.

23) וראה תוד"ה קדשים (זבחים סא, א) דגם כשנסע אוהל מועד ד"אין קרוי מחנה שכינה קיים ולחם הפנים ושאר ק"ק מיפסלי ביוצא", לענין מחנה ישראל ומחנה לוי (אע"פ שנסע) אהל מועד הוא. וכן לאידך, כשבאו בה פריצים בעזרה (את"ל

לקראת שבת

סימן על מקומה דלשכת הגזית, וסימנא למה לי, אלא שזוהי נתינת טעם, נוגע לחלות דינה בתורת מקום לשכת הגזית, דעזרות סחרין ותלויים בו, וחלות שם לשכת הגזית תלוי' בחפצא דמזבח (ובדין זה לא נוגע המקום ד"עזרת כהנים" כ"א גדר מזבח, וכמרז"ל (ירושלמי מכות פ"ב ה"ו²⁶) שמקום הסנהדרין "אצל המזבח"²⁷).

ועפ"ז זה מובן היטב ההמשך בדברי הזהר: התחלת הענין היא "כד ברא קוב"ה עלמא אשרא לימא דאוקינוס דאסחר כל ישובא דעלמא וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם וירושלם באמצעיתא דכל ישובא שריא", והרי אוקיינוס ויישובא דע' אומות לית בהון גדר "קדושה", אלא שאין המדובר בחלות קדושה, כ"א בעצם חלות ענין מקומות אלו בברייתו של הקב"ה, ועד"ז הוא בההמשך "והיא (ירושלים) אסחרא להר הבית" וכן בכל חלקי המקדש דכ"א "אסחר" לחלק השני וכיו"ב, שאין המדובר בדין קדושה הנוספת שבו כ"א בעצם החפצא שלו²⁸, וכנ"ל.

מ"ע קנג) "בטלו כל הדינין (ולא רק דיני נפשות) התלויין בב"ד הגדול".

28) ואולי י"ל שזה שייך לגדר ענין הבחירה, "המקום אשר יבחר" בירושלים ובמקדש (מלבד ענין הקדושה שבהם), שהבחירה היא בב"א ובשווה בכל המקומות שבמקדש שחשיב בזהר שם. ועצ"ע.

בקריית ספר על הרמב"ם שם. ע"ש.
26) מכילתא ס"פ יתרו. משפטים כא, יד. פרש"י ר"פ משפטים.

27) וכאשר הסנהדרין גלו ממקומם בלשכת הגזית א"א לדון דיני נפשות – ע"ז ח, סע"ב (ובתוד"ה מלמד). וש"נ. רמב"ם הל' סנהדרין פי"א הי"א – יג. ולדעת הרמב"ן (בהשגותיו לשהמ"צ

בטחון

הקב"ה בחר ברופא זה שע"י תתבצע שליחותו

במענה על מכתבו... בו כותב כי זוגתו תחי' אמר לה הרופא שצריכה להיות איזה ימים בבית הרפואה כדי לעשות חקירה ודרישה, וזוג' תחי' יראה וחרדה מבית הרפואה מפני חששות שונות (שאינן להם יסוד),

הנה עליו להסביר לה באותיות המתאימות לפי מצב רוחה עתה, אשר –

הקב"ה ברא את העולם, והוא מנהל אותו – הן בחצי כדור התחתון בו נמצאים אנו, והן בחצי כדור העליון בו נמצאים אתם. ו"הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד", שכל המתרחש בעולם אינו נעשה בלי הקב"ה, וכל מה שחפץ הקב"ה – נעשה.

אלא שרצון הקב"ה הוא שיעשו כלי בטבע, כלומר שהענינים יפעלו בדרך הטבע.

בעת שיהודי – איש או אשה – אינו חש בטוב וצריך לילך לרופא, אין הפירוש בזה שהרופא יעשה כפי שליבו חפץ, אלא שהקב"ה בחר ברופא זה כשליח שעל-ידו תתבצע שליחותו.

וכאשר ישנו הבטחון בקב"ה – ללא ספיקות – שהוא המנהיג את העולם, אזי זוכים לראות זאת בעיני בשר על כל צעד ושעל: איך שהקב"ה אוחד כל אחד מאיתנו בידו ומנהיג אותו בדרך הטובה ביותר עבורו, הן בגשמיות והן ברוחניות.

לקראת שבת

במילא, אם היא תלך לבית הרפואה לפי הוראות הרופא, נשאת היא עדיין תחת רשות הקב"ה. והקב"ה ישמור אותה, ויראה שהענינים יתנהלו באופן הטוב ביותר עבורה, הן כבריאות גופה והן כבריאות נפשה.

היא רק צריכה להתחזק באמונה ובבטחון. . ותוכל בקרוב לבשר בשורות טובות שהיא מרגישה בטוב...

(אג"ק ח"ג אגרת תשלד – תרגום חפשי מאידית)

האמונה נעשתה דבר שאינו קשור לחיים המעשיים

...וודאי צודקת במה שכותבת שכבר סבלו די צרות, וכבר הגיעה העת שכל אחד יוושע בכל המצטרך לו, ובפרט כבריאות הנכונה. תקוותי שתוכלו לבשר בשורות טובות בזה.

ההערה שברצוני להעיר כאן, למרות שאינני בטוח לגמרי שהיא מתאימה בשלימות במקרה זה היא:

בכלל, בפרטים רבים תלוי רגש הבטחון של האדם בדבר שמחוצה לו ולמעלה ממנו, ובמילים פשוטות יותר: ברגש האמונה והבטחון בבורא העולם בכלל, ועולם קטן – זה האדם – בפרט.

לאחר הזעזועים הגדולים של דורנו זה, שזעזעו כמה מהיסודות הרוחניים וניתקו אנשים רבים משורשים עמוקים של מסורת משפחה ועם, השפיע הדבר על אנשים רבים, שנדמה להם שהם תלויים באויר.

כוונתי אפילו למאמינים שבהם, שהאמונה נעשתה אצלם דבר שאינו קשור לחיים המעשיים: אמנם חושבים על-כך, ואומרים שמע ישראל או מודה אני, לעיתים קרובות גם עם פירוש המילות, ועדיין מסתובבים במשך כל היום מתוך תחושה של בדידות, וכל-אחד מסיק מכך מסקנות לפי טבעו ותהלוכות נפשו.

כדי להשיב את האנשים לאיזונם, הנה הדרך המעשית היא היא לגלות בהם את מסורת משפחתם ומסורת אבותיהם שגם כעת טמונה בנשמותיהם. או אז יווכחו שהאדם אינו בודד, ויתרה מכך, שהאדם הוא בעל-הבית על גורלו רק עד גבול מסויים, והעיקר תלוי בכלל בקב"ה.

ובמילא אינו צריך לשאת הכל על כתפיו, ולחוש אחריות עצומה על הכל, שלא לדבר על תחושת יאוש מדברים מסויימים או מצבים מסויימים.

כאשר מקשרים אנשים אלו עם רגש של אמונה ובטחון, שבלי ספק מושרש בהם עמוק, מביא להם הדבר רוגע, ומסייע להם לעבור את ה"בעל כרחך אתה חי" מתוך בריאות, ולבצע טוב יותר את התפקיד שמוטל על כל אדם בחייו.

לקראת שבת

כג

מובן מאליו, שלכל דבר ובפרט בענינים הקשורים עם פנימיות הנפש, נחוצה סייעתא דשמיא, וכאן מסייעת כבר זכות אבות, שבאים ממשפחה כזו והורים כאלה שהיו חדורים מקצה לקצה באמונה ובטחון, שסוף כל סוף יעורר הדבר את הצאצאים שגם הם יגיעו לכך.

...בברכה שתבשר בשורות טובות בקרוב.

(אג"ק ח"ד אגרת התקעז – תרגום חפשי מאידית)

דרכי החסידות

שיחות ואגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרריי"צ
מלויבאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

הכרת עצמו

"תחלת הכל צריכה להיות הכרת מהות עצמו ולהתעסק בלימוד ובעבודה לפי מהות עצמו ולהיות שמח וטוב לב במה שיש לו"

להסיר את הדברים המעכבים את העבודה

הנה כל הקרוב לגשת אל הקדש להתעסק בעבודה, הן בלימוד התורה בנגלה ודא"ח והן בעבודת התפלה שהיא עבודת הלב, מיט דער הארץ און אין דער הארץ [עם הלב, ובלב], הנה תחלת הכל צריכים להסיר את הדברים המעכבים את העבודה, אשר ראשיתם היא ההטעה – נארען זיך – ודרישת הצמיחה שהם הזריעה והנטיעה, והעלי' בשליבה השני' טרם שהציג כף רגלו על השליבה הראשונה.

ההטעה – נארען זיך – בין שהוא בענין ההגבהה שמגביה את עצמו, ובין שהוא במדת ההשפלה להשפיל את עצמו – בלי התבוננות מפורטת בהכרת מהות עצמו – היא מקור לחסרונות בלתי משוערים ולדרישת העמידה בשליבה השני' בסולם העלי' טרם שהציג כף רגלו על השליבה הראשונה.

כל עניני אופני העבודה ע"פ הוראת חבר טוב

תחלת הכל צריכה להיות הכרת מהות עצמו ולהתעסק בלימוד ובעבודה לפי מהות עצמו ולהיות שמח וטוב לב במה שיש לו, היינו שהשי"ת עזרהו והצליח בלימודו בנגלה ובדא"ח ובעבודה שבלב, כאמור לב חכם לימינו במה שלומד, ולהיות בשמחה גדולה על זה.

ולהודות לה' הטוב על חסדו הגדול להחיות רוח שפלים באור תורה תמימה נגלה ודא"ח, ולזכותם ברוח טהרה והתעוררות להתבונן בענין השגה אלקית בתפלה ולהכיר

לקראת שבת

כה

את חסדו הגדול יתברך אשר מוחו הגשמי תופס מקיף ומוקף מהשגה אלקית, ודבר זה, מה שהאלקות – חכמתו יתברך ויתעלה – שורה במוחו הגשמי, הנה דבר זה עצמו צריך לפעול עליו התרגשות גדולה בעונג נפלא.

וכוח הוא ענין החיות האלקי בתורה ותפלה וברירא מלתא אשר התבוננות כזו פועלת התרגשות, אבל נצטוינו להיות זהירים בזה כי מי שעדיין אינו רגיל בעבודת ההתבוננות ולא נתנסה עדיין בהרגשות של השגה יכול לפעול בו עניני דמיון וחיזיוניות, כאלו רזי לי רזי לי, והולך בדרך עקלתון לכן עצה היעוצה כי כל עניני אופני העבודה יהי' על פי הוראת חבר טוב.

כל כוונת היצר – לבלבל מעבודת השי"ת

ואת זה צריכים לדעת בהכרה גמורה כי לב כסיל לשמאלו והוא שהכסיל הוא היצר, אחד מפתויו הרגילים לצוד ברשתו – היל"ת – את הרוצה לגשת אל הקדש בעבודת ה' הוא לומר לו כמה יגיעות יגעת וכמה עוד עליך ליגע וכמה עמילות עליך לעמול עד אשר תשיג מאומה וגם אז הוא כמר מדלי.

בזה הוא משפיל את האדם ופועל ח"ו בו יאוש, ועצלות בנמיכות רוח, וכל כוונתו הוא לבלבלו מעבודת השי"ת.

(אגרות קודש ח"ח ע' קסו ואילך)

לעורר רחמים להשי"ת – שיפדהו ויצילהו מהרע

מלבד שצריכים להתמסר ולהתעסק בתורה ועבודה, צריכים להשגיח ביותר על המצב הרוחני האישי, לראות תדיר את החסרונות האישיים ולהקדיש את כל הכחות לדחות את החסרונות הללו, ולהתייגע ביגיעה עצומה, כדי להקנות בעצמו מעלות טובות, וכן לעורר רחמים לפני השי"ת שיפדהו ויצילהו מהרע ויצליחיהו בעבודה הרוחנית.

(אגרות קודש ח"ט ע' רטו)

לאמר – אני הוא אני

כל אדם יהי' מי שהוא עליו להכיר את מקומו. אמת הדבר אשר גסות רותו של אדם תגדלהו ותנשאהו בעיני עצמו לאמר אני הוא אני.

אבל גם האני הנכבד בעיני רום מעלת "אהבת עצמו" סוף כל סוף במופלא ממנו אל ידרוש ובמכוסה ממנו אל יחפור.

(אג"ק ח"י ע' תכא)

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת זלמן יודא ב"ר שלום ישעי' ע"ה

דייטש

נלב"ע כ"ט תמוז תשס"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתו שיחיו

***

לעילוי נשמת
הרה"ח יצחק ב"ר יעקב ע"ה

ליסבון

נלב"ע ט' במנחם-אב תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת אלחנן אליעזר וזוגתו מרת צפורה שיחיו

ליסבון

לזכות

הילד **משה אליהו** שי

לרגל הולדתו בשעטו"מ ביום ר"ח סיון תש"ע

*

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת **בנציון** וזוגתו מרת **חנה** שיחיו

שם טוב

יה"ר שיזכו לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים

מתוך בריאות, נחת והרחבה

לעילוי נשמת
מרת רבקה דינה ב"ר זאב וואלף ע"ה
גייסינסקי
נלב"ע יג במנחם אב תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י בנה
הרה"ת אלחנן וזוגתו מרת רבקה מלכה שיחיו
גייסינסקי

לעילוי נשמת
מרת **שרה רעלקע** ב"ר **נחום** ע"ה
גופין
נלב"ע כו תמוז תשס"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

***

לעילוי נשמת
הרה"ת **נחום זלמן** ב"ר **שלום** הלוי ע"ה
גורעוויטש
נלב"ע ביום השבת קודש ט' במנחם-אב תשנ"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י
הרה"ת **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **מרים** שיחיו
גופין